

Кочетков В.М.доктор економічних наук,
професор кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки
Національного авіаційного університету**Панасюк І.В.**магістрантка
Національного авіаційного університету**Panasiuk Iryna, Kochetkov Volodymyr**
National Aviation University**МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КОМПАНІЇ
(НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ PRICEWATERHOUSECOOPERS)****METHODOLOGICAL APPROACHES TO DETERMINING
THE COMPETITIVENESS OF AN INTERNATIONAL COMPANY
(ON THE EXAMPLE OF PRICEWATERHOUSECOOPERS)**

Процеси глобалізації та інтернаціоналізації з кожним роком поглиблюються. Питання конкурентоспроможності міжнародної компанії займає вагомe значення, адже метою будь-якого підприємства є довгострокове лідерство на ринку та збільшення прибутку. Конкурентоспроможність розуміємо як здатність компанії функціонувати на зовнішньому ринку, досягати високих результатів та лідируючих позицій в умовах конкурентного середовища. Метою даної статті є визначення рівня конкурентоспроможності міжнародної компанії на прикладі PricewaterhouseCoopers на основі запропонованого методичного підходу. Розрахувавши коефіцієнти автономії, фінансової залежності, залучення зобов'язань, фінансового напруження, поточних зобов'язань, довгострокових зобов'язань, швидкої ліквідності, інвестування та частки запасів у активах і оборотних коштів у активах, можна визначити рівень конкурентоспроможності міжнародної компанії. Методи дослідження включають наступні: системно-структурний аналіз, систематизацію, дедукцію, абстракцію, індукцію, порівняльний аналіз та пояснення.

Ключові слова: конкурентоспроможність, міжнародна компанія, конкурентне середовище, методичні підходи, показники, довгострокове лідерство.

The processes of globalization and internationalization are deepening every year. The question of the competitiveness of an international company is important because the goal of any company is long-term market leadership and increased profits. By competitiveness we mean the company's ability to operate in foreign markets, achieve high results and leading positions in a competitive environment. Competition is intensifying, more and more new international companies are entering world markets and occupying leading positions, which complicates the situation for companies that have been operating for some time. Therefore, the primary task of any company is to increase its level of competitiveness and ensure a leading position in the market in the long run. In today's business environment, the competitiveness of an international company is one of the main factors in the company's "survival" in the market. We believe that the integrated characteristic of competitiveness cannot be a grouping of a limited number of quantitative indicators, as it is a qualitative category. The purpose of this article is to determine the level of competitiveness of an international company on the example of PricewaterhouseCoopers based on the proposed methodological approach. Research methods include the following: system-structural analysis, systematization, deduction, abstraction, induction, comparative analysis and explanation. PwC is the largest professional services company operating in 150 countries and the largest accounting firm. PwC is a leading service company operating in the business-to-business market. It has received high brand recognition for excellent service performance. PwC uses a wide range of promotional activities in its marketing mix in order to keep a fresh image in the minds of its customers. By calculating the ratios of autonomy, financial dependence, liabilities, financial stress, current liabilities, long-term liabilities, quick liquidity, investment and the share of stocks in assets and working capital in assets, you can determine the level of competitiveness of an international company.

Key words: competitiveness, international company, competitive environment, methodological approaches, indicators, long-term leadership.

Постановка проблеми. Розвиток глобальної економіки, посилення міжнародних зв'язків, інтеграції, регіоналізації доводять, що питання конкурентоспроможності міжнародної компанії займає вагоме значення. Теперішні умови вимагають, щоб компанії активно займалися впровадженням науково-технічних розробок, розвитком персоналу, покращенням якості продукту, ефективним маркетингом, покращенням фінансових показників як мінімум. Конкуренція посилюється, все більше нових міжнародних компаній виходять на світові ринки та займають місце лідера, що ускладнює ситуацію для компаній, які функціонують вже деякий час. Тому першочергове завдання будь-якого підприємства – покращити свій рівень конкурентоспроможності та забезпечити позицію лідера на ринку у довгостроковій перспективі. У сучасних умовах господарювання конкурентоспроможність міжнародної компанії – один з основних чинників «виживання» компанії на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поняття «конкурентоспроможність» науковці трактують по-різному. В.В. Шарко визначає конкурентоспроможність промислового підприємства як сукупність взаємопов'язаних елементів, спрямованих на забезпечення його сильних конкурентних позицій, підтримання і розвиток існуючих та створення нових конкурентних переваг [1]. П.Р. Пуцентайло розглядає конкурентоспроможність підприємства як багатоаспектну економічну категорію, яка є головним критерієм оцінки ефективності виробництва продукції, виконання робіт або надання послуг, а також результируючим показником ефективності системи управління суб'єктом господарювання [2]. В.В. Антощенкова вважає, що конкурентоспроможність – це рушійна сила розвитку суспільства, важливий інструмент економії ресурсів, підвищення якості товарів та рівня життя населення [3]. Сучасний рівень економічних знань з цих питань характеризується існуванням великої кількості різних на рівні парадигми теорій, методологічних підходів і прикладних рекомендацій. Ми вважаємо, інтегральна характеристика конкурентоспроможності не може бути групуванням обмеженої чисельності кількісних показників, оскільки це якісна категорія. Виходячи з цього, можна дати таке визначення конкурентоспроможності – це здатність компанії функціонувати на зовнішньому ринку, досягати високих результатів та лідируючих позицій в умовах конкурентного середовища.

Мета статті. Метою даної статті є визначення рівня конкурентоспроможності міжнародної компанії на прикладі PricewaterhouseCoopers на основі запропонованого методичного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже, для того, щоб визначити рівень конкурен-

тоспроможності міжнародної компанії, на нашу думку, слід використовувати такі показники, як: коефіцієнти автономії, фінансової залежності, залучення зобов'язань, фінансового напруження, поточних зобов'язань, довгострокових зобов'язань, швидкої ліквідності, інвестування, частки запасів у поточних активах та оборотних коштів у поточних активах. Послідовно розглянемо визначення цих показників.

Коефіцієнт автономії – один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Цей показник важливий як для власників, так і для кредиторів компанії. Низьке значення показника буде сигналізувати про високий рівень ризиків і низьку стійкість компанії в середньостроковій перспективі. Даний показник розраховується за формулою:

$$\text{Коефіцієнт автономії} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальні зобов'язання}}.$$

Нормативне значення даного показника повинно бути більше 0.5.

Коефіцієнт фінансової залежності – індикатор фінансової стійкості, який вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. Показник є оберненим до показника фінансової автономії. Даний показник розраховується за наступною формулою:

$$\begin{aligned} \text{Коефіцієнт фінансової залежності} &= \\ &= \frac{\text{Загальні зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}. \end{aligned}$$

Нормативне значення даного показника повинно бути менше 2.

Коефіцієнт залучення зобов'язань показує наскільки компанія є залежною від позик. Даний показник розраховується за наступною формулою:

$$\begin{aligned} \text{Коефіцієнт залучення зобов'язань} &= \\ &= \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}. \end{aligned}$$

Нормативне значення даного показника повинно бути менше 0.5.

Коефіцієнт фінансового напруження розраховується за наступною формулою:

$$\begin{aligned} \text{Коефіцієнт фінансового напруження} &= \\ &= \frac{\text{Загальні зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}. \end{aligned}$$

Нормативне значення даного показника повинно бути менше 1.

Коефіцієнт поточних зобов'язань – показує співвідношення власного капіталу і поточних зобов'язань. Це індикатор здатності компанії відповісти за поточними зобов'язаннями за допомогою власного капіталу. Показник демонструє скільки в компанії є гривень власного капіталу на кожну гривню поточних зобов'язань. Даний показник розраховується за наступною формулою:

$$\text{Коефіцієнт поточних зобов'язань} = \frac{\text{Короткострокові зобов'язання}}{(\text{Короткострокові зобов'язання} + \text{Власний капітал})}$$

Нормативне значення даного показника повинно бути менше 0.6.

Коефіцієнт довгострокових зобов'язань – показує співвідношення власного капіталу і довгострокових зобов'язань. Це індикатор здатності компанії відповідати за довгостроковими зобов'язаннями за допомогою власного капіталу. Показник демонструє скільки в компанії є гривень власного капіталу на кожну гривню довгострокових зобов'язань. Даний показник розраховується за наступною формулою:

$$\text{Коефіцієнт довгострокових зобов'язань} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{(\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Власний капітал})}$$

Нормативне значення даного показника повинно бути менше 0.3.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – індикатор короткострокової ліквідності компанії. який вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів. Цей показник схожий на показник поточної ліквідності. адже показує рівень платоспроможності компанії. Даний показник розраховується за наступною формулою:

$$\text{Коефіцієнт швидкої ліквідності} = \frac{(\text{Оборотні активи} - \text{Запаси})}{\text{Короткострокові зобов'язання}}$$

Нормативне значення даного показника повинно бути більше 1.

Коефіцієнт інвестування показує економічну стійкість об'єкта інвестування до зовнішніх впливів. Якщо капітал об'єкта інвестування складається в більшій мірі з позикових коштів, а його власні активи мають низьку ліквідність, то вкласти свої кошти в будь-який інвестиційний проєкт на цьому об'єкті інвестування виявиться інвестору небезпечним і з великою часткою ймовірності він відмовиться від інвестиційного проєкту. Даний показник розраховується за наступною формулою:

$$\text{Коефіцієнт інвестування} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальний капітал}}$$

Нормативне значення даного показника повинно показувати тенденцію збільшення.

Частка запасів у поточних активах розраховується за наступною формулою:

$$\text{Частка запасів} = \frac{\text{Запаси} * 100\%}{\text{Оборотні активи}}$$

Частка оборотних коштів у активах розраховується за наступною формулою:

$$\text{Частка запасів} = \frac{\text{Грошові кошти та їх еквіваленти} * 100\%}{\text{Оборотні активи}}$$

Проаналізуємо рівень конкурентоспроможності міжнародної компанії Pricewaterhouse Coopers на конкретних матеріалах. Pricewaterhouse Coopers (PwC) – найбільша компанія з надання професійних послуг, яка працює у 150 країнах світу. Також це найбільша міжнародна бухгалтерська компанія. PwC надає професійні послуги більш ніж 400 компаніям із списку Fortune Global 500. Штаб-квартира компанії знаходиться в Лондоні, вона має значну присутність у США, Австралії, Європі, Азії та Африці. PwC працює як набір незалежних компаній з усіх частин світу, але кожна дотримується однакової політики та бізнес-структури. PwC є провідною сервісною компанією, яка працює на ринку від бізнесу до бізнесу. Вона отримала високу впізнаваність бренду за відмінні показники обслуговування. PwC використовує широкий спектр рекламних заходів у своєму комплексі маркетингу з метою зберегти свіжий імідж у свідомості своїх клієнтів. Компанія періодично публікує свої прес-релізи, ділові статті, звіти про дослідження ринку, ринкові сповіщення в соціальних мережах як Facebook, Twitter. До цих статей та новинних блогів також можна отримати доступ через власний веб-сайт компанії. Також компанія організовує та бере участь у читанні лекцій в університетах та відвідуванні бізнес-конференцій по всьому світу, таких як економічний форум, податкова та бухгалтерська конференція. PwC використовує свій логотип для відзначення бренду. В табл. 1 наведені фінансові показники компанії PwC.

Усі показники з табл. 1 показують тенденцію зростання. Це свідчить про ефективне функціонування компанії. Слід виділити, що сумарні річні продажі зросли на 22%, власний капітал зріс на 30%, загальні активи зросли на 28% і чистий прибуток зріс на 25%. На основі запропонованих методичних підходів оцінемо рівень конкурентоспроможності компанії. Інтерпретовані результати презентуємо у табл. 2.

Коефіцієнт автономії (важливий для власників та кредиторів компанії), коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт поточних зобов'язань та коефіцієнт швидкої ліквідності показали нормативне значення. Отже, компанія здатна проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі; здатна відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою власного капіталу; здатна вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів. Коефіцієнт залучення зобов'язань показує, що компанія є залежною від зобов'язань.

Таблиця 1

Фінансові показники функціонування компанії РwС, млн дол

Найменування показника	2019 р.	2020 р.	Темп зростання за рік, %
Сумарні річні продажі	161 604	197 659	122%
Запаси	19 672	22 153	113%
Загальні активи	242 680	310 820	128%
Необоротні активи	163 371	201 408	123%
Оборотні активи	79 309	109 412	138%
Власний капітал	63 976	83 054	130%
Короткострокові зобов'язання	28 484	35 043	123%
Довгострокові зобов'язання	98 197	118 386	121%
Загальні зобов'язання	126 681	153 429	121%
Грошові кошти та їх еквіваленти	30 299	55 083	182%
Чистий прибуток компанії	28 441	35 631	125%
Загальні витрати	68 345	84 433	124%
Загальний капітал	115 999	157 391	136%

Джерело: розраховано авторами за даними [4; 5]

Таблиця 2

Показники, що характеризують рівень конкурентоспроможності компанії

Найменування показника	2019 р.	2020 р.	Нормативне значення показника
Коефіцієнт автономії	0,51	0,54	> 0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	1,98	1,85	< 2
Коефіцієнт залучення зобов'язань	1,53	1,43	< 0,5
Коефіцієнт фінансового напруження	1,98	1,85	< 1
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,31	0,30	< 0,6
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,61	0,59	< 0,3
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,09	2,49	> 1
Коефіцієнт інвестування	0,55	0,53	збільшення
Частка запасів у активах	25%	20%	-
Частка оборотних коштів у активах	38%	50%	-

Джерело: розраховано авторами за даними [4; 5]

Коефіцієнт фінансового напруження показує, що збільшується критична залежність компанії від зовнішніх запозичень, що негативно впливає на її фінансову стійкість. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань показує, що компанія значною мірою залежить від довгострокових зобов'язань, тоді як поточні зобов'язання знаходяться в межах норми. Коефіцієнт інвестування показує незначне зменшення з 2019 по 2020 рік, що вказує на те, що вкладати свої кошти в будь-який інвестиційний проект на цьому об'єкті інвестування виявиться інвестору небезпечним і з великою

часткою ймовірності він відмовиться від інвестиційного проекту.

Висновок. На прикладі міжнародної компанії нами проаналізований рівень її конкурентоспроможності і зроблені розрахунки запропонованих показників приводять до висновку, що компанія має задовільний рівень конкурентоспроможності. Вважаємо, що компанія веде свою діяльність автономно, але слід звернути увагу на значення показників залучення довгострокових зобов'язань та фінансового напруження і привести їх до нормативних значень.

Список використаних джерел:

1. Шарко В.В. Конкурентоспроможність підприємства: методи оцінки, стратегії підвищення. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2015. № 10. С. 237–243.
2. Пуцентайло П.Р. Конкурентоспроможність підприємства: методологія аналізу дефіциту. *Інноваційна економіка*. 2015. № 4 (59). С. 80–86.
3. Антощенкова В.В. Конкурентоспроможність, як основа ефективної національної економіки. *Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Васи-*

- ленка. С. 84–95. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vkhdtusg_2019_200_11.pdf (дата звернення: 20.06.2022).
4. Illustrative IFRS consolidated financial statements. December 2020. URL: https://www.pwc.com/hu/hu/szolgaltatasok/ifrs/ifrs_kiadvanyok/illustrative/Illustrative-IFRS-consolidated-financial-statements-for-2020-year-ends.pdf (дата звернення: 21.06.2022).
 5. The New Equation: Bulding Trust and delivering sustained outcomes. *Illustrative Annual Report 2021*. URL: <https://www.pwc.com/sg/en/illustrative-annual-report/assets/iar-2021.pdf> (дата звернення: 21.06.2022).

References:

1. Sharko V.V. (2015) Konkurentospromozhnist pidpryemstva: metody ocinky, strategiyi pidvyshhennya [Competitiveness of the enterprise: evaluation methods, improvement strategies]. *BUSINESSINFORM*, no. 10, pp. 237–243.
2. Pucentejlo P. R. (2015) Konkurentospromozhnist pidpryemstva: metodologiya analizu deficiyi [Competitiveness of the enterprise: methodology of deficit analysis]. *Innovative economy*, no. 4 (59), pp. 80–86.
3. Antoshhenkova V.V. Konkurentospromozhnist, yak osnova efektyvnoyi nacionalnoyi ekonomiky [Competitiveness as the basis of an efficient national economy]. *Kharkivskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet silskoho hospodarstva imeni Petra Vasylenka*, pp. 84–95. Available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vkhdtusg_2019_200_11.pdf (accessed: 20.06.2022).
4. Illustrative IFRS consolidated financial statements. December 2020. Available at: https://www.pwc.com/hu/hu/szolgaltatasok/ifrs/ifrs_kiadvanyok/illustrative/Illustrative-IFRS-consolidated-financial-statements-for-2020-year-ends.pdf (accessed: 21.06.2022).
5. The New Equation: Bulding Trust and delivering sustained outcomes. *Illustrative Annual Report 2021*. Available at: <https://www.pwc.com/sg/en/illustrative-annual-report/assets/iar-2021.pdf> (accessed: 21.06.2022).